

KOTKAS

Noorte Kotkaste juhtide ajakiri

TARTUS

5. JUULIL 1937

Nr. 6/7

Tallinna Linna Keskraamatukogu

Noorte Kotkaste Peavanem kindralleitnant J. Laidoner kinnitab mälestusnaelu Harju noorkotkaste ja kodutütarde lippude vardaisse Harju noorkotkaste ja kodutütarde lipupäeval Tallinnas 6. juunil s. a.

Annetati tunnustusväljendeid.

Noorte Kotkaste organisatsiooni seitsmenda aastapäeva puhul, 27. mail s. a. Peavaan annetas noorkotkaste Ustava sõpruse, Aitaja-, Teenete-, Kotkajuhi- ja Eeskujuliku noorkotka märgid ning Teenetekirjad järgmistele vanematele, pealikutele ja noortele:

Ustava sõpruse märk.

Narva Kreenholmi Manufaktuuri peadirektor Andreas Knoop.

Aitaja märk.

Harju Malevast: major Kulasalu, Mihkel; kpt. Välja, Artur; ltn. Jakobson, August; Sams, Aleksander; Lepnurm, Ludvig; Veinpere, Erich; Elving, Alide; Piirsalu, Aino; Keskküla, Reinhold; Iso-tamm, Harald; Suik, Mare.

Järva Malevast: Kullerkann, Hans; Sillamaa, Voldemar; Telk, August; Tubro, Herbert; Tammus, Ferdinand.

Narva Malevast: Peltser, M.; Tauler, Alfred; Luksinger, Bruno; Tuulik, August; major Soomuste, Ernst; ltn. Lüüde, Juhan; Lepik, Aleksander; Berger, Arnold; Kaba, Ferdinand; Kapper, Stana; Elli, Charlotte.

Pärnu Malevast: kol. Lõhmus, Ants.

Pärnumaa Malevast: Talva, Mihkel; Hargel, Mihkel; Tori, Jaan; Ustav, Ain; Meidra, Aivo; Unt, Johannes.

Tallinna Malevast: dr. Veltman, August; dir. Kukk, Hans; Poom, Paul; Reintam, Paul; Tammist, Ksenia; Kivi, Aleksander; kpt. Sepik, Edmund; Jurine, Ferdinand; Pokk, Heinrich; Suurmets, Johan; Poska, David.

Tartu Malevast: Raud, Villem; ltn. Mõtus, Oskar; Nurk, Ain; Jurissaar, Valdur; Valdas, Rosaalie-Helene.

Tartumaa Malevast: dir. Haabpiht, Ernst; Kirss, Karl; Venesaar, Konstantin; Turp, August; Loide, Daaniel; Sõõro, Eduard; Miliste, Mihkel.

Valga Malevast: Adamson, Charlotte; Tuul, Minna; Kokk, Ella; Saar, Gustav; Kokk, Jaan; Saar, Rosalie; dir. Kand, Martin; ltn. Leepere, Evald.

Viru Malevast: Lipp, Kurt-Hugo; Heinpalu, Juhan; n-ltn. Marder, Villem; Neemre, Viktor; Kalbus, Arnold; Kutti, Amanda.

Võru Malevast: kol. Pajusoo, Oskar; Vooru, Herman; Jalk, Juulius; Novek, Karl; Major, August; Seim, Kristjan; Hollo, Alfred; Küppar, Evald; Pärg, Kotlep; Sikk, Gustav; Venda, Eduard; Puusepp, Oskar; Raig, Evald; Mägi, Emilie;

Samarüütel, Marie; Samarüütel, Richard; Treimann, Linda.

Teenetemärk.

Narva Malevast: Malts, Nigul; Kraaving, Kaarel.

Tallinna Malevast: Priimägi, Peeter.

Tartumaa Malevast: Soo, August; Niklus, Julius; Org, Oskar; Kiis, Martin.

Võru Malevast: Tõldsepp, Hugo; Al-tosaar, Benno.

Teenetekiri.

Harju Malevast: Ainomäe, Juhan; Multer, Johanna; Kristal, Karl.

Narva Malevast: Väälti Eduard; Haugas, Kaarel; Roosalu, Eduard; Avar-maa, Heino; Latt, Eduard; Damberg, Hugo; kpt. Jaagund, Jaan.

Petseri Malevast: Nigol, Alfred; Ress, Nikolai; Teigar, Johannes; Pai, Paul.

Pärnu Malevast: Linsi, Arnold.

Pärnumaa Malevast: Martsoo, Gustav; Saar, Herman; Arro, Karl.

Tallinna Malevast: ltn. Tartlan, Valdek.

Tartumaa Malevast: Jacobsenn, Reinhold; Särg, Meinhard; Kopp, August.

Valga Malevast: Kitzberg, Johannes; Tamm, Bernhard; Kivisikk, August; Laar, Eduard; Kasak, Johannes; Sarv, Henn; Suigussaar, Vladimir; Helendi, Jaan; Ploomipuu, Bernhard.

Viru Malevast: Auliste, Karl.

Võru Malevast: Mattisson, Edgar; Tigasson, Karl; Kalmet, Richard; res. lipn. Rebane, Henn.

Kotkajuhi märk.

Järva Malevast: Aun, Karl.

Petseri Malevast: Laaneots, Viljar; Saarva, Richard.

Pärnu Malevast: Kaasik, Valter; Pent, Valter.

Saaremaa Malevast: Elmik, Arno.

Sakalamaa Malevast: Tammaru, Leonid; Jarv, Alfred.

Tartu Malevast: Kink, Artur; Kansvei, Arved; Luulik, Leopold; Kullam, Lembit.

Tartumaa Malevast: Reial, Gustav; Otti, Albert; Treial, Herbert; Tamm, Jaan.

Viru Malevast: Aviksoo, Arnold; Kaur, Leo.

Võru Malevast: Kõiv, Valter; Leis, Ludvig; Anton, Richard; Kivi, Elmar;

Harm, Friedrich; Himma, Arnold; Anton, Alfred.

Eeskujuliku noorkotka märk.

Harju Malevast: Ilbak, Jaan.
Saaremaa Malevast: Neggo, Rein.
Sakalamaa Malevast: Madasson, Elmar.

Tallinna Malevast: Eesman, Harri; Ant, Lembit.

Tartu Malevast: Adler, Leo.
Tartumaa Malevast: Mägi, Rudolf.
Valga Malevast: Hoog, Johannes;
Sirel, Victor; Maarits, Bernhard.
Viru Malevast: Soomre, Robert;
Kaosoo, Endel.

Laagri tseremooniast, korrast ja juhtide ülesannetest laagris.

Kotkajuht A. Kepp.

Jälle on suvi. Jälle toimub kõikjal laagreid, täis rõõmsat tööd. Sellised suured ettevõtted laagrite näol nõuavad aga kindlat korda, et kõik toimuks viperuseta. Samuti, et tööraseks lasuks ühtlaselt kõikide õlgadel, et kõikide huvid oleksid ühtlaselt kaitstud.

Rea aastate jooksul on meil tekkinud laagrielu ja laagrikorra alal rikkalikke kogemusi. Neid kogemusi on veel võimaldanud täiendada juhtide harjutuslaagrid, milliste üheks ülesandeks oligi noortajuhtide tutvustamine laagri korra ja juhtide ülesannetega. Ühtlasi harjutuslaagrites ilmnis kindel tarve anda täpsem kirjeldus laagri tseremooniaist, korrast kui ka juhtide ülesannete üksikasjalisem loetelu kui seda on avaldatud NK. käsir. III ande „Laager“ veergudel.

Tähendatud põhjusel pidasingi vajalikuks käesoleva kirjutise koostamist, et seega hõlbustada laagrite korraldajate tööd laagri korra, tseremooniaste ja juhtide ülesannete selgitamisel. Ühtlasi juhin tähelepanu sellele, et alljärgnevas kirjutises on aluseks võetud juhtide harjutuslaager kui selline, nagu neid on korraldatud varem aastail ja korraldatakse tänavugi.

I. LAAGRI LIPU HEISKAMISE JA LANGETAMISE TSEREMOONIAID.

A. Laagri avamistseremoonia.

Rivistus.

Komandant määrab salkadele kohad üldrivistuseks lipumasti ümber, asetades neid poolsõõri (võib ka nelinurga, kolmnurga, sirgjoone või kiirte kujuliselt, vastavalt laagriväljakule), suunaga kas laagri värava või laagri staabi telkide poole.

Salkade vahe 2—5 sammu, mis oleb väljaku suurusest, samuti nagu rivistuski, mis võib olla 1, 2 või 3 viirus.

Rivis asub salga praktikant-pealik (soovitav on, et kõik poisid neile jõukohased ülesanded järgemööda täidaksid) salga paremal tiival. Salk on rivistatud pikkuse järgi, pikemad paremal, normaalvahedega (1 m 10 cm), kui ruum lubab, vastasel korral koondatud vahedega.

Korrapidaja abi seisab lipumasti ees, laagri vasaku tiiva järel.

Korrapidaja pärast oma käsklust „vabalt!“, asub lipumastist paremale, 2 sammu kaugusele abist, mõlemad profiiliga laagri keskkoha poole.

Signalist seisab lipumastist taga-pool või lokulaua juures.

Stabiilikes ja salgavane mad asuvad rivi paremal tiival 2—5 sammu kaugusel I salgast.

Külalised asuvad neist paremal, jättes läbipääsuks 3—5-sammulise vahe.

Kogunemine suurriivi.

20 min. enne suurriivise kogumist annab korrapidaja käskluse: „Suurriiviks valmistuda!“ Kõik riietuvad täisvormi.

10 min. pärast annab korrapidaja käskluse ülesrivistuseks: „Salkadel koguda suurriiviks lipuväljale!“ või laseb sarvuril puhuda „suurriivi“.

On kõik kohal, käsutab korrapidaja: „Laager, paremale joondu!“ — „Valvel!“ — „Vabalt!“ — „Salga-pealikutel teatada salkade koosseis!“ — Salgapealikud lähevad kõik korrage korrapidaja juurde, tõstes käe 2 sammu kaugusel tervitusvõttesse ja hoiavad kätt tervitusvõttes, kuni kõik ettekanded tehtud, ning lahkuvad siis korrage ümber pöördudes, kätt alla lastes oma salga juurde.

Nüüd (umbes 5 min. enne lipu heiskamist) saadab korrapidaja oma abi laagri-pealiku juurde ettekandega:

„Härra laagripealik! Laager on rivistatud suurriiviks!“ Seejärel tuleb korrapidaja abi tagasi oma kohale.

Ilmub laagriivanem koos laagripealiku ja ta abiga lipuväljakule ja ligineb rivi paremale tiivale 10 sammu kaugusele, käsutab korrapidaja, kes viibib laagriväljaku keskel või parema tiiva läheduses: „Laager, valvel!“ — „Keskele vaat!“ Esimese käskluse juures rivisoliidid võtavad valvesisaku, pealikud tõstavad käe tervitusasendisse; teise käskluse järel pööravad kõik pead tulijate poole.

Korrapidaja, hoides kätt tervitusasendis, sammub tervitatavale vastu, et kohata neid enne, kui nad jõuavad suurriivist läbi, jääb seisma neist 2 sammu kaugusel ja esineb ettekandega: (Näidis:)

„Härra laagriivanem! (Laagripealik!) Noorte kotkaste juhtide II üleriiklik harjutuslaager üles rivistatud laagriavamiseks. Rivis 45 nooremat ja 6 vanemat juhti.“

Astub sammu kõrvale, nii et rivi parem tiib vabaks jääb, ja liigub koos laagriivanema ja laagripealiku rivi eest läbi, liikudes sammu vasakul ning ½ sammu tagapool vanemat ja pealikut.

Teinud ringi, jäävad kõik keskele seisma 4—5 m kaugusel lipumastist.

Laagriivanema (laagripealiku) tervitus järel vastab laager: „Tervist, härra vanem!“ („Tervist, härra pealik!“) Laagriivanema (pealiku) käskluse järel: „Vabalt!“ annab korrapidaja käskluse: „Otse vaat! Vabalt!“ Kõik pööravad nüüd näod endisesse asendisse, pealikud lasevad käed alla ja võetakse vaba seisang.

Korrapidaja läheb nüüd lipumasti juurde. Järgneb laagripealiku käsklus signalistile: „Sarvur, signaal!“ Sarvur puhub: „Tervitus lipule.“ (Sarvuri puudumisel laagripealik käsutab: „Lipule tervituseks valvel!“)

Signaalipuhumisel võetakse ilma käsklusega valvesisak, kuid kätt tervitusvõttesse ei tõsteta. Signaali viimase tooni juures, jälle ilma käsklusega, võtavad kõik „liputervitusvõtte“ ja algavad hünni laulmist. (Sarvuri puudumisel annab laagripealik käskluse ka hünni laulmiseks: „Laulda hünni!“)

Hünni alustamisel hakkab korrapidaja aeglaselt ja ettevaatlikult lippu heiskama, et lipp enneaegu lahti ei läheks. (Lipp peab liikuma kogu laulu ajal.) On lipp

jõudnud lipuvarda tippu, tuleb ta sõnade ajal „mis ial ette võtad sa“ — lahti tõmmata. (Kui peaks lipp enne laulu lõppu masti tippu jõudma, siis ei tohi teda varem lahti tõmmata kui hünni viimaste sõnade juures. Ka ei tohi lippu enne lahti tõmmata, kui ta on jõudnud päris tippu.)

Hünni lõppedes puhub sarvur ilma käsklusega signaali „vabalt!“. Kõik lasevad käed alla ilma käsklusega. (Signalisti puudumisel annab l-pealik käskluse „vabalt!“).

Laagripealik palub nüüd kõige auväärsemat külastist süüdata laagri „nõupidamistule“. (Korrapidajal tuleb hoolitseda, et puud oleksid aegsasti kohal, samuti peab ta ise või ta abi varustatud olema tikkudega.)

Nõupidamistule süütamise järel teeb laagripealik omalt poolt vajalised korraldused ja annab komandandile korralduse laagrikäskkirja ettelugemiseks. Komandant astub 2 sammu ette, loeb käskkirja ning läheb oma kohale tagasi. Selle järel annab laagripealik juhtidele sõna erikorralduste tegemiseks. On kõik lõpetanud, käsutab l-pealik:

„Laager, parem pool!“ — „Salgad, oma asukohtadele!“ „Härrad pealikud!“ Vanemad lahkuvad rivist. Prakt.-salgapealik käsutab: „Salk, minu järel taktisammu marss!“ Viib salga telgi ette ja annab käsklused: „Salk, paigal marss!“ — „Seis!“ — „Vasak (parem) pool!“ — „Joondu!“ — „Valvel!“ — „Vabalt!“ — „Rivitult!“

B. Igapäevane lipuheiskamine ja -langetamine.

Lipuheiskamine toimub samuti nagu laagri avaminegi, ainult korrapidaja muudab oma ettekannet: „...üles rivistatud lipuheiskamiseks.“

Lipulangetamisel erineb korrapidaja ettekanne: „...õhtuseks lipulangetamiseks.“ Pärast tervitust annab l-pealik käskluse: „Härra komandant, alata loendusega!“

Komandant hüüab nimekirja järgi laagrisviibijate nimed. Igaüks, kelle nime hüütakse, võtab valvesisaku ja vastab selgesti ja lühidalt: „Jah!“

Puudujate eest vastab praktikantsalgapealik: „Viibib kõõgitoimkonnas“, „linna lubatud“ jne.

Siis järgneb käskkirja lugemine ja korraldused.

Pealik käsklusele: „Sarvur, signaal!“ Kordub sama, mis lipu heiskamiselt, ainult nüüd hünni laulmisel las kub lipp aeglaselt ja viimase salmi lõppedes jõuab maani, kus korrapidaja abi selle kinni võtab ja hoiab rahulikult, kuni sarvur puhub „vabalt!“; alles siis võib lippu kokku panema hakata. (Lipu kokkupanemisel sinine (must) värv jääb välja-poole.)

Laagripealik annab käskluse: „Laager, parempool!“ jne.

C. Laagri lõpetamise tseremoonia.

Kui kõik kokku on pakitud, plats korraldatud, siis toimub lipu langetamine nagu harilikult, ainult pärast sarvuri signaali „vabalt!“ palub laagripealik kõige auväärsemat külalist kustutada nõupidamistule. (Selleks olgu korrapidajal labidas käepärast.) Külaline paneb tulle 3 korda liiva. Lõplikult kustutab tule korrapidaja abi.

Nii ongi laager lõppenud ja algab ärasõit.

II. KORRAPIDAJATE VAHETUS.

Korrapidajate vahetus toimub kell 13.00. Olles laagris üle andnud tegelikult uuele korrapidajale kõik, mis ta hoole alla oli antud, sammub vana korrapidaja oma kohale lipumasti juurde. Sinna tuleb ka uus korrapidaja oma abiga, jäädes endise korrapidaja ja ta abi ette seisma 2 sammu kaugusel ja tõstes käed korraga tervitusasendisse lausub uus korrapidaja: „Olen ilmunud vahetusele.“ Käed lastakse seejärel alla. Endine korrapidaja annab üle lindi ja vile. Tõstetakse uuesti käed tervitusasendisse ja lastakse alla; siis pöörduvad endised korrapidajad paremale, uued vasakule ja sammuvad komandandi telgi juurde ning jäävad seisma nii, et endine korrapidaja seisab 2 sammu kaugusel otse komandandi ees, tema taga ta abi 2 sammu kaugusel; samm vasakule on uus korrapidaja, ta selja taga ta abi 2 sammu kaugusel. Kõik tõstavad seisma jäädes käed korraga tervitusvõttesse ja endine korrapidaja kannab ette: „Olen korrapidamise üle andnud,“ ja astub oma abiga sammu paremale; uus korrap. ühes oma abiga teeb samuti sammu paremale ja, seistes nüüd komandandi ees, teatab: „Olen korrapidamise vastu võtnud.“ Komandandi loal lahkuvad kõik. Uued korrap. lähevad lipumasti juurde, endised on vabad.

Peavanem annab üle lipu NK Harju malevale Tallinnas 6. juunil s. a.

III. LAAGRI KOMANDANDI (KORRALDUSPEALIKU) ÜLESANDED HARJUTUS- JA TEISTES VÄIKSEMATES LAAGRITES.

A. Laagri algul.

1. Võtab omanikut laagriväljaku vastu.
2. Hoolitseb, et laagrissetulijad leiaksid laagri asukoha ja et nende varustis, mis pole seljaskantav, laagrisse transporteeritaks.
3. Teatab laagrist osavõtjatele nende telkide asukohad, varustise, küttematerjali, proviandi ja joogivee saamise korra.
4. Juhatab kätte supluse, kööginõude pesemise kohad ja latrini.
5. Määrab toimkondlasi ja selgitab neile nende kohustusi.

B. Laagri kestel.

1. Valvab, et laagri piirkonnas alatisealt või ajutiselt viibivad noored kotkad täpselt täidaksid distsipliini ja välise korra nõudeid.

2. Valvab ja hoolitseb, et kõik laagris antud korraldused saaksid täpselt täidetud ja et tegevus toimuks vastavalt käskkirjas avaldatud kavale.
3. Peab laagrisviibijate üldnimestikku.
4. Teatab üldnimestiku põhjal toilitajale toidul-olijate arvust ja muudatusist selles.
5. Annab loa laagripüürkonnast lahutamiseks ja peab selle jaoks erinimekirja.
6. Korraldab sõiduliitrite väljaandmist.
7. Annab loa laagri käsutuses olevate liiklemisvahendite kasutamiseks.
8. Laagri kestusel toimuvate ekskursioonide, matkade jne. korraldamisel on ise või määrab kokkuleppel laagripealiku liikumisujuhi, kellele teeb vastavad korraldused igasuguste õnnetuste vältimiseks, kuipalju seda võimalik on ette näha.
9. Hoolitseb postikorralduse eest.
10. Hoolitseb, et lugemislaud oleks korras.
11. Hoolitseb, et leitud asjad omanikele kätte toimetataks.
12. Teeb teatavaks käskkirjad ja toimetab õhtust loendust.
13. Korraldab toimkondade vahetust ja kontrollib neid.

C. Laagri lõpetamisel.

1. Teeb korraldusi isikliku varustise pakkimise suhtes, pakkide asetamise, nimedega varustamise ja ärasaamise kohta.
2. Teeb aegsasti kindlaks, millised püstitatud ehitistest alles jäetakse, millised maha lõhutakse.
3. Teeb korraldusi telkide mahavõtmiseks ja laagriplatsi kordaseadmiseks.
4. Teeb kindlaks, kas väljaantud varustis on tagasi toodud, telgid korralikult pakitud, laagriväli korras, ja alles siis teeb korralduse sõiduliitrite kättemiseks ja meeskondade ärasaamiseks laagrist.
5. Annab laagriväljaku üle omanikule. Vajaduse korral seab selleks kokku vastava akti.
6. Esineb laagripealiku ettekandega omanikule tehtud kahjude kohta, kui neid peaks olema.

IV. LAAGRI KORRAPIDAJA JA TA ABI KOHUSTUSED.

1. Viibida alatisealt laagripüürkonnas, nii et oleks ülevaade kogu laagrist, eriti

aga laagri väravast ja staabi telkidest.

2. Valvab laagri varustise järele, et sellest midagi kaduma ei läheks.
3. Valvab puhtuse ja laagripealiku poolt käskkirjaga maksuma pandud laagrikorra täitmise järele.
4. Peavanema, HM noorte juhataja, peavanema abi, KL ülema, KL peastaabi ülema, HM noorte nõuniku, laagri vanema, kohaliku KL. Maleva pealiku lähenemisel laagri pealikele lähenevatele laagri pealikele või selle asetaajale. Kui aga aeg seda ei võimalda, siis annab ise käskluse: „Tervituseks valvel!” — „Keskele (paremale, vasakule) v a a t!” ja hoides kätt tervitusasendis läheb tulijale vastu, peatub 2 sammu kaugusel ja esineb ettekandega: (Näidis:) „Härra Peavanem! Siin NK. juhtide III üleriiklik harjutuslaager. Laagrist võtab osa 50 noortejuhti. Laagris praegu vabaaeg. Kõik korras. Korrapidaja kj. Kuri.“ Seejärel astub korrapidaja sammu vasaku jalaga kõrvale, tehes ühtlasi pöörde paremale. Käe laseb ta alla, kui tervitav on tervitusele vastanud ja käe alla lasknud. Juhib siis ülema laagripealiku telgi juurde, käies temast sammu paremal ja pool sammu järel. Pealiku puudumisel saadab ise kogu aja ja annab vastavaid seletusi.
5. Esineb samuti ettekandega laagri pealiku või selle puudumisel abile. Ettekande näidis: „Härra laagripealik, NK. juhtide III üleriiklik harjutuslaager üles rivistatud hommikuks võimlemiseks. Rivis 50 noortejuhti. Kõik korras.“

M ä r k u s: Öösel ja päeval puhkeajal jääb käsklus tervituseks ära. Korrapidaja ainult esitleb end laagrikorrapidajana ja teatab, kas midagi juhtunud on või ei ole.

Noorte Kotkastega mitte seotud külalistele korrapidaja ettekandega ei esine, ainult esitleb end. Näidis: „Lubage esitleda — laagrikorrapidaja kj. Kuri.“

6. Kõigist puudusist ja korratusist teatab laagrikomandandile. Võimaluse korral aga katsub neid ise kõrvaldada.
7. Laagrisse tagasitulijaid komandandi äraoleku ajal märgib ise ja kannab pärast komandandile ette.
8. Laagrilipu heiskamise ja allalask-

Noortemagistreid ja kotkajuhte.

nmag. V. Kulasalu,
Harju Malev.

kj. A. Soo,
Tartumaa Malev.

nmag. V. Pirsko,
Tallinna Malev.

kj. A. Kikerpill,
Tartumaa Malev.

- mise tseremooniatel tõmbab lipu masti või laseb alla, kui see teisiti ei ole korraldatud.
- Hoolitseb lipu eest pärast langetamist, seob ta korralikult kinni ja köidab lipu masti külge või viib staabi telki komandandi kätte, kui vihma on oodata.
 - Valvab, et laagri nõupidamistuli ära ei kustuks ja et seal alati tagavara-puid oleks.
 - Päevakavas ettenähtud kellaaegadel annab ise või laseb signalistil anda vastava signaali.
 - Valvab, et puhkamiseks määratud ajal valitseks laagris rahu.
 - Hoolitseb, et köökidel oleks alati võimalik saada tarvilisel määral puid ja vett.
 - Hoolitseb, et laagri joogiveenõus oleks alati värske vesi.
 - Hoolitseb, et laagri lõkketule jaoks oleks tarvilisel määral küttematerjali kohal.
 - Korrapidaja ei lähe õhtul enne puhkama, kui teda asendab vanem öövalvur.
 - Kogub õhtul kord kokku kõik öövalve vahetused, kontrollib, kas nad teavad oma kohustusi, ja juhib nende tähelepanu esemetele, mis erilist valvet nõuavad.
 - Öösel vaheldumisi oma abiga toimetab kontrolli selle üle, kuidas öövalvurid oma ülesandeid täidavad.
 - Hommikul laseb korrapidaja end äratada $\frac{1}{2}$ tundi enne äratussignaali, millise aja kasutab pesemiseks, riietumiseks ja laagri seisukorra tutvumiseks.

- Korrapidamist toimetavad korrapidaja ja ta abi vaheldumisi, vabal kokkuleppel.
- Kontrollib enne lipuheiskamist, kas lipp on korras.
- Korrapidamine kestab 24 tundi.
- Korrapidamise üleandmine toimub vastava tseremooniaga kell 13.00 komandandi juures.

ÖÖVALVE KOHUSTUSED.

- Peab valvet laagri piires kella 23.00—07.00.
 - Öövalvureid on 4 vahetust, igas vahetuses 2, kellest üks on vanem ja kannab korrapidaja käesid. Ka on tal vile. Vahetuse kestus 2 tundi.
- M ä r k u s:** Vilet tarvitab ta ainult suure hädaohu puhul laagri äratamiseks.
- Vanem öövalvur võtab korrapidajalt korrapidamise üle kell 23.00.
 - Viimane öövalve vahetus äratab korrapidaja $\frac{1}{2}$ t. enne äratussignaali ja kõõgitoimkonna 06.00, kui see teisiti pole määratud.
 - Öövalve valvab täielise öörahu järele laagris, ja kõigist ette jooksul toimunud korrarikikumistest teatab hommikul korrapidajale.
 - Suuremate korrarikikumiste ja ootamatute sündmuste puhul äratab vaikselt komandandi ja korrapidaja.
 - Hoolitseb, et öösel laagrisse ei tuleks võõrad inimesed ja loomad.
 - Registreerib tema valve ajal laagrisse tulnud laagrist osavõtjaid ja kannab ette korrapidajale.
 - Valvab nõupidamistule järele. Selleks vajalike puumaterjali korraldab

Vaade möödunud suvel toimunud juhtide harjutuslaagrile.

ta juba aegsasti, et öösel ei tuleks puid otsida ja lõhkuda.

10. Vihmasaju korral kontrollib telkide pingutajaid ja laseb neid järele, kus vaja.
11. Kui näeb, et loodusjõud mõnd telki ähvardavad, siis äratab selle meeskonna.
12. Eelmine vahetus peab teadma, kus magab järgmine, et neid äratada vaikselt, teisi segamata.
Viimane vahetus, kes äratab kõõgitoimkonna ja korrapidaja, peab nende magamiskohad juba õhtul aegsasti kindlaks tegema.
13. Öövalvurid liiguvad laagri piirides ja vaheldumisi soojendavad end tule ääres.
14. Öövalvur esineb ettekandega korrapidajale või teistele laagri staabi liikmetele nende lähenemisel. Ettekande näidis: „Härra korrapidaja! Laagris kõik korras.“
15. Lõõb õhtulokku, kuni lõkketulelt tulijad vaikselt rännakul jõuavad laagrisse.
16. Öövalve vabaneb oma kohustusist kell 07.00, kui korrapidaja on oma käesideme ja vile tagasi saanud.

VI. ÜLDTOIMKONDLASTE KOHUSTUSED.

1. Üldtoimkondlaste kohustused määrab iga toimkonna puhul laagri komandant, kusjuures tal tuleb arvestada järgmisi töid:

- a) latriini ehitus ja selle korrashoid;
 - b) lipumasti püstitamine ja mahavõtmine;
 - c) nõupidamistule aseme korraldamine;
 - d) laagri üldplatsi korrastamine;
 - e) staabi-, kõõgi- ja varustustelkide püstitamine, neile sisustise valmistamine;
 - f) laagrivärava ja aia valmistamine;
 - g) lokulaua ja kirjakasti valmistamine;
 - h) küttematerjali ja joogivee muretsemine;
 - i) muud laagri üldhuvidele vajalised tööd;
 - j) laagri lõpetamisel kõik, mis tehtud, endisesse olukorda tagasi viia.
2. Üldtoimkonda nõutakse poisse proportsionaalselt salkade suurusele.
 3. Üldtoimkonda määratud kutsutakse vajaduse järgi salkadest vastavatele töödele komandandi korraldusel.
 4. Üldtoimkondlasi määrab praktik-salgapealik vastavalt komandandi poolt nõutud arvule ja esitab viimasele nende ja ka teiste toimkondlaste nimekirjad mitte hiljem kui kell 18.00.

VII. JUHENDEID KORRAPIDAJAILE JA LAAGRIST OSAVÕTJAILE.

1. Korrapidaja on ametikohuste täitmisel alati täielikus nk. vormis.
Ameti tunnusena kannab ta kollast käesidet vasakul käsivarrel.
2. Korrapidaja on varustatud vilega. Iga korralduse eel annab ta ühe pika vile („Tähelepanu!“). Kõik laagrisviibijad peavad momentaanselt võtma valvetseisaku ilma kätt tervitusasendisse tõstmata. Teinud korralduse, annab korrapidaja nüüd kaks lühikest vilet, mille järel igaüks võib oma tööd jätkata. Vile asemel võib kasutada ka lokku.
3. Pärast äratussignaali tehakse telgid mõlemaist ottest lahti, tuuakse magamisriided välja tuulduma, kui ilm ei ole vihmane. Midagi aga ei tohi riputada telkidele või telginõõridele.
4. Õhtuti ja vihma ajal tuleb telkide pingutajad järele lasta, et telgid ei rebeneks.
5. Päeval võib telkides viibida ainult puhkuse ja vihma korral ning telgi korrastamise otstarbel.

6. Vaba aja laagris kasutab igaüks oma äranägemise järgi, ainult laagri piirest ei tohi keegi ilma teatamata ja loata lahkuda.

7. Peale päevase vaikussignaali järgnevad vaikusminutid (10 min.), millele vahetult järgneb puhkustund.

Vaikusminutitel ei tohi joosta, kõnelda, laulda jne., laagris peab valitsema täielik vaikus.

Õhtuseks vaikussignaaliks peavad kõik telkides olema; tuled kustutatakse ja jäädakse magama; jutuajamist, telgist väljumisi ilma vajaduseta enam ei ole.

8. Ka puhkustunni ajal ei tohi olla lärmi, valju jutuajamist, pallimängu jne. Küll võib aga lugeda, kirjutada, joonistada, teha käsitööd, mis ei sega teiste rahu.

9. Vaikse rännaku ajal lõkketule juurest laagrisse on nõutav kõigilt, nii omadelt kui ka külalistelt täielik vaikus. Igasugune rääkimine, jooksmine jne. pole siis koha-

sed. Alles oma telgi piirkonnas võib sosinal rääkida, kuid nii, et see ei segaks magaminate naabertelkides.

10. Rahurikkujate korralekutsumine korrapidaja poolt vaikusminutitel, puhkustunnil ja pärast palvelokku peab samuti toimuma vaikselt.

11. Nõupidamistulele pärast süütamist anname harilikult tähetule kuju, mis koosneb otstega kokkupandud kolmest halust.

VIII. LAAGRIS VAJALISED NIMEKIRJAD JA TABELID.

Komandandil tuleb pidada järgmisi nimekirju:

1. Üldnimekiri;
2. laagrist väljalubatute ja lahkunute nimekiri;
3. toimkondlaste nimekiri;

ja peale selle täita veel toimkondade tabel.

Näidised:

1. NK. juhtide III üleriikliku harjutuslaagri nimekiri.

Järjekorra nr. nr.	Katsejärg	N i m i	Vanus	Malev	Amet malevas	Haridus	Missugusesse salka laagris kuulub	Amet laagris	Märkusi

Komandant:

2. Laagrist väljalubatute ja lahkunute nimekiri.

Järjekorra nr. nr.	N i m i	Missugusesse salka kuulub	Laagrist lahkunumise kella-aeg	Mis ajani lubatud	Tagasituleku aeg	Märkusi

3. Toimkondlaste nimekiri peetakse erivihikus, kus omaette rühmitatakse kõik toimkonnad, näit.:

Korrapidajad

17. 07. 36.

1. Kp. Endel Väik III salgast.
2.

18. 07. 36.

1.
2.

19. 07. 36.

1.
2.

jne.

Öövalve.

17. 07. 36.

I vahetus: 23.00—01.00 { 1.
2.II vahetus: 01.00—03.00 { 1.
2.III vahetus: 03.00—05.00 { 1.
2.IV vahetus: 05.00—07.00 { 1.
2.

jne.

Samuti märkida teisedki toimkonnad.

Salgapealikutel tuleb täita:

1. toimkondlaste teadaandmise leht ja
2. salga toimkondlaste leht.

Näidised:

1. Toimkondlaste teadaandmise leht. (Komandandile kell 18.00.)

I salk.

Korrapidajad:

1.
2.

Öövalve:

I vahetus: 23.00—01.00 { 1.
2.II vahetus: 01.00—03.00 { 1.
2.III vahetus: 03.00—05.00 { 1.
2.IV vahetus: 05.00—07.00 { 1.
2.

Üldtoimkond:

1.
2.
3.
4.

Köögittoimkond:

1.
2.

. aug. 1936. a.

Salgapealik:

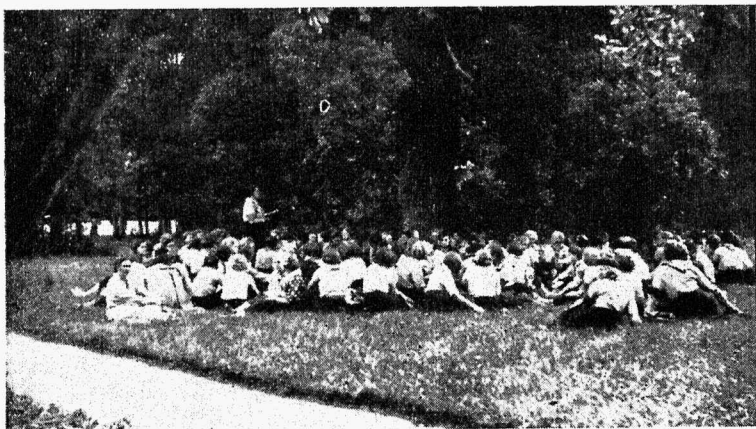
4. Toimkondade tabel.

Toimkonna nimetus	17. 07. 36					18. 07. 36					jne.	Kokku
	Korrapid.	Öövalve.	Üldtoimk.	Köögittoimkond	Kokku	Korrapid.	Öövalve	Üldtoimk.	Köögittoimkond	Kokku		
Salkade koosseis ja järjek.												
I salk — 12	2	—	1	2	5	—	—	3	2	5		
II salk — 12	—	8	2	2	12	—	—	3	2	5		
III salk — 12	—	—	3	2	5	—	8	2	2	12		
IV salk — 12	—	—	3	2	5	2	—	1	2	5		
Kokku	2	8	9	8	27	2	8	9	8	27		

Komandant:

I Salga toimkondlaste leht.

Järjekorra nr. nr.	N i m e d	17. 07. 36.						18. 07. 36.						jne.	K o k k u				
		Prakt.-salgap.	Korrapidaja	Öövalve				Üldtoimkond	Köögitöimk.	Prakt.-salgap.	Korrapidaja	Öövalve				Üldtoimkond	Köögitöimk.		
				I	II	III	IV					I	II					III	IV
1	Ants Alas . .	×	×																
2	Jaan Leht . .	×																	
3						×												
4							×	×										
5																		
6																		
7																		
8													×	×				
9													×	×				
10																		
11																		
12																		
K o k k u		— 2	—	—	—	—	1 2	—	—	—	—	—	—	3 2					
		Prakt.-salgap.						Prakt.-salgap.											

Kodutütarde juhid loengut jälgimas põlise tamme all.

Kui päevakära ei andnud aega palvele...

Ja seda päevakära on tavaliselt laagris palju, eriti suurlaagris. Kogu aeg on rihm ikka suurel rattal, ja nutrist käib tuli välja. No, aga siis sööme ka kui hundid ja magame kui rondid, ning tervisel pole põhjust nurisemiseks. Nii kasvavad mehed.

Siiski vajab mees, ka väikemees iga päev üht hetke enesele, nii kodus kui ka laagris. Selle peame talle laagris ka tingimata andma. Mulle näib, et ta seda seal seni pole saanud. Puhketunnid, vaikusminutid? Ei, see pole ikka see...

Vaadake, inimene tahaks olla hetke üksi, enesesüvenenult. Kes soovib, võib ütelda ka nii: inimene tahaks olla üksi oma Jumalaga. Aga selleks ei sobi iga aeg, mis laagripealik määrab. Meie otsime ja leiame selleks viimati väga hea aja.

Meil on nüüd palju sporti ja harsarti, palju kisa ja vehklemist, ka villet ja trampimist. Staadioni kultuur! Meie pilk on pöördud kogu aeg väljapoole, kirevasse ja käratsevasse maailma. Mulle paistab, et me viimasel ajal kisenadame palju ja kultiveerime seda kisenadamist ka noortes igasuguste kangete kooris-hüüete näol jne. Kas ei ole see ühes spordi ja muuga läänest-lõunast meile sisse tulnud? Eestlane tegi seni oma töö ikka kärata. Ja see oli ränk ja tubli töö. Ja kui eestlane lööb, siis lööb ta ka järsku ja valusasti, aga ikka ilma lärmita. Nii tegime Vabadussõjas, nii tegid meie isad ka varemalt. Ega siis sellepärast nüüd kohe midagi katki ole. Hõiska ja laula, noorus! Aga õpi ka vaikima, sest vaikimise on kuld. Ega muud, kui ma kardan, et me vahime liiga palju väljapoole, kirevaid rongkäike ja reklaami, aga unustame vaatamata oma sisesusse. Ja ruineerime oma närvid. Üks sõjaväelane seletas meile kaitseliitlasile,

et parim tankitõrje abinõu on tugevad närvid. Hoidkem siis poiste närve.

Noorkotkas tahab olla homme parem, kui oli täna. Seepärast peab ta veel täna õhtul saama mahti vaikselt süveneda enesesse, et teha oma hingele inventuuri. Mis mulle meeldis Elva suures õppe-laagris? Lõkkenaljad täies hoos. Korraga salapärased, harvad lokulöögid: kolk, — kõlk, — kiilk, — kälk, — külk, — kulk... Kõik nali ja naer korraga kui noaga läbi lõigatud. Tõustakse püsti. Sügav vaikus. „Nüüd hingvad inimesed, mets, loomad, linnukesed... Kõik loodus suikumas. Oh tõuse, meel ja mõte, nüüd üles Looja ette ja palveta siis vaikselt...“ Tasa ja aeglaselt lahkuvad poisid lõkkelt ja kaovad mändide vahele. Keegi ohkaski. See luges küll tõlneripalvet. See ongi see hetk, millest kõnelesime algul, vaikne rännak. Kahjuks toimub see vaid lõkke puhul. Ja sealgi rikutakse see ära publiku poolt. Elvas läks ta korda, tänu sobivale maastikule: rahvas valgus vasakule, maanteele, poisid — paremale, männikusse. Pirital sumas rahvamass aga laagri poole ja käratses seal maanteel veel kaua aega.

Üldse, see suur rahvamass... Tuleb välja, just kui korraldaksime kõik need asjad rahvale, mitte poistele. Algul oli see ju vahest vajalik propaganda mõttes. Sellest propaganda-ajajärgust peaksime juba üle olema. Mina teda küll enam laagrisse ei kutsuks, segama. Aga mis sa teed ära! Traditsioon! Lastevanemad küll. Palun väga! Teie olete ikka tere-tulnud. Ja üldse, see propagandagi... Pirital oli mu telk just maantee ääres, ja ma kuulsin, kui linnarahvas lõkkelt tulles arutas: „Vot kus ikka kanged poisid, need skandid: vahvat nalja tegid!“ Säh sulle nüüd propaganda! Nad olivat olnud Pirital skautide lõkkel. Ühe

sõna kord suhu saanud, ja topib teda nüüd kui talva igale poole vahele. See on linnarahvas, kes suvel kinost tüdinud, ja kasutab juhust vahelduse leidmiseks.

No ega maksa sellepärast tüüri kohe teisele poole lüüa. Need on vaid minu mõtted ja jäävad selleks. Aga et siin tõeterad puuduksid, seda ei saa te ka ütelda.

J. Kalmaru.

Matkake Munamäele!

Noored, tutvuge me kodumaa omapärase maastiku — Haanjaga!

Enno Piir.

Kahtlemata omapäraseim ja huvipakkuvaim loodus me kallil kodumaal on Võrumaal Haanja-Kasaritsa-Rõuge-Rogosi-Saaluse valdades asuv mäestiku-rajoon. Siin leidub igal sammul jälle uut ja seninägematut. Loendamatud mäed ja mäekesed, kingud, tõusengud, siis järved, ojad, harva ka mõni pisem jõeke, looklevad teed, kõveraservalised põllulapid, igal sammul metsasalud — see ongi Haanja kõige proosalisemalt väljendatuna. Olgugi vahelduv ja mägine, Haanja reljeef on süiski silmale mahe ja rahulik oma ümmarate ja kumerate mägede siluettidega ja nõgudesse-vajunud järvedega. Puudub kõik see, mis on silmale raske ja meeli häiriv, — vaid koduselt ja armsalt võib veeta siin tunde iga rahutumgi rändur.

Selle omapärase maastiku kõrgeimaks tipuks on Suur-Munamägi, olles ühtlasi mitte üksnes kõrgeim mägi Eestis, vaid ka kogu Baltimail. Munamäele ehitatud vaatetornist avaneb igasse ilma-kaarde väga lai, peagu otsatu panorama. See on ainuke koht, kust võid silmata korraga ühe kümnendiku kodumaa pinda, ilusamat osa meie kodumaast, ning peale selle veel kenakese osa lõunanaabrit Latvijat ja idasse laia Peipsi järve pinnal ujuvaid valgeid purjekaid.

Et anda pilti lugejale Munamäest, selleks laseme kõnelda Munamäe külastajatel enestel. Nii kirjutab Kaitseliidu Ülem,

hr. kindral J. Orasmaa koguteoses „Haanja Munamägi — turistide Mekka“ muuseas järgmist:

„Kuigi iga eestlane loeb enda kodukoha ümbrust ilusamaks kogu maailmas, — on vastuvaidlematult kaunimaks kohaks meil Eestis Haanja ümbrus ühes Munamäega. Siit — Munamäelt — on näha kaugele, kaugele üle oma kodumaa... Kes tahab nautida looduse ilu, kelles tung on avarusele, mingi Munamäele!“

ETK. direktor, eru-kontradmiral Joh. Pitka kirjutab samas:

„Võru maastik üldse ja Munamägi eriti on kaunimaid ja huvitavamaid me tagasihoidlikul kodumaal... Olen palju rännanud, ilusaid maastikke ja hämmastavalt-kauneid mägesid näinud — nende keskel elanudki aastaid —, kuid nii rahustavalt — koduselt — armsalt ei ole neist ükski suutnud mõjuda kui Munamägi... Eestlane! Õpi tundma oma kodumaad, sellega õpid tundma iseennast, sest ta on sinu iseloomu vastupeegeldus — ja iseennast tundma saada on suurim saavutus elus!“

Ning edasi kirjutab samas teoses Tartu linnapea, kindr. A. Tõnisson järgmist:

„...Munamägi ja tema ümbrus on sedavõrd suurejooneline, suurepärane ja huvitav, et iga eestlane igal

Kodutütarde juhid laagris nõupidamisel.

aastal kord seda looduseilu nautima peaks... Munamäelt, ja ainult sealt, avaneb säärane suurejooneline ja vaimustav vaade ümbrusele, Kagu- ja koguni Kesk-Eestile, mässugust teisel kuskil ei avane. Seda pilti peab nägema, siis, ja alles siis, tuntakse oma kodumaad, tema tõsist meeldivust ja ilu!..“

Noorte Kotkaste Peastaabi Ülem J. Teder soo on kirjutanud Munamäe tornis asetsevasse külaliste märkmikku:

„...Noorkotkad, teie olete kohustatud külastama seda mäge, seda ümbrust ja vaatlema oma isamaad Munamäe haljalt harjalt. Sest alles kõike seda vaadelnud, kõike seda näinud, võite öelda „I s a m a a u k s — a l a t i v a l m i s!“

Need olid üksikud muljed. Ent samalaadse otsuse annab iga teine-kolmas rahvuslikult hingestatud eestlane. Sest Munamägi on koht, kust näiteks näeb juba üksi 23 kirikutorni, selge ilmaga Pihkva linna tippegi ja... Volmari sihis koguni sajakilomeetrise vaatesektoriga.

Sellest avarusest tingituna käib igal suvel Munamäge külastamas kuni kümme tuhat huvireisijat igast kodumaa nurgast. Külastajatest suur protsent on ka välismaalasi, kelledest kõige rohkem käib

lätlasi, neile järgnevad soomlased, rootslased, poolakad, sakslased, leedulased, ungarlased, prantslased ja teised rahvused. Ligematest rahvastest kõige vähem on Munamäge külastanud idanaabri SSSR kodanikke. Viimase kümne aasta kestel, mil külastajaid registreeritud, on Munamäel huvireisijaid käinud igast maailmajaost — isegi egiptlasi, hiinlasi, jaapanlasi, neegreid jne. — Elukutsete järgi liigitades käib kõige rohkem põlluharijaid ja õpilasi. Üldse igast mõeldavast elukutsest on käinud kutseesindajaid me kodumaa kõrgemal tipul.

Aasta-aastalt Munamäe populaarsus laieneb ning Munamäe külastajate arv suureneb. Munamägi pole vaatamisväärne mitte üksnes kesksuvel, vaid juba varakevadegi, mil mäejalal õitsevad ülased ja sinililled ning tipus kevadpäikeses sirab jää ja lumehanged. Ning talvel on Munamägi ja ümbrus otse muinasjutuliselt kaunis oma härmas puude ja suurte, suusahüppeid tegevaid noori ootavate lumehangedega. Munamäe ligemas ümbruses — Haanjas — on otse ideaalsed suusatamisvõimalused, mis kestavad kauem kui kuskil mujal. Sageli juba novembrist alates kuni aprilli alguseni on Haanjas „Eesti-Zakopane“. Edaspidi on kavatsus Kaitseliidu ja Noorte Kot-

kaste Võru Maleva juhtidel luua alaline side Võru ja Munamäe vahel suusamarssruudi, suuskur-jaamade ning Munamäele isegi talikuurordi asutamiseks.

Meie kitsas ajakirja ruum ei võimalda tuua üksikasjalikku ja igakülget ülevaadet sellest kodumaa vaatamisväärsimast kohast, olgugi et asja tähtsus seda vääriks. Vaid iga asjasthuvitatut ja kodumaad tundma õppiv noor ja vana võib seda teha vastavast erikirjandusest. Peale üksikartiklile ajakirjanduse veergudel on ilmunud veel ka eriväljaandeid Munamäest. Nende hulgast tõhusama ja viigadeta ülevaate annab Haanja Rahvaraamatukogu Seltsi „Koit“ kirjastusel ilmunud album-koguteos „Haanja Munamägi — turistide Mekka“. Selles koguteoses on kirjutanud paljud meie tuntud matkajad sulemehed ning eriteadlased. Kaastöölisena olgu mainitud hr. Peaminister K. Eenpalu, Kaitseliidu Ülem kindral J. Orasmaa, Tartu linnapea kindral A. Tõnisson, ETK juhataja admiral J. Pitka, kol. V. Trossi, major K. Utuste, Võru linnapea F. Suit, pastor emer. J. Martensen jt. — kõik kirjutavad oma muljetest ja mälestustest. Tartu Ülikooli prof. dr. phil. nat. A. Öpik kirjutab „Haanja kõrgustiku geoloogiast“, mag. geogr. J. Rumma „Munamäe ja ümbruse pinnaehitusest“, Harju maavalitsuse abiesimees P. Mägi kui endine võrulane kirjutab üksikasjalikult Munamäe vaatetornist, Ratsarügemendi Ülem kol. P. Bas-

sen-Spiller meenutab veriseid Munamäe lahinguid Vabadussõjas, Tervishoiu-Muuseumi juhataja dr. V. Sumburg ja Võru linnaarst dr. J. Ennulo kirjutavad Munamäe kui kõrgustiku heast mõjust tervisele jne. Toimetajad, kes tunnevad põhjalikult kohapealseid olusid, kirjeldavad kõikidest turistide huvitavatest ja hädavajalikest asjadest ning vaatamisväärsustest. Peale otsekohese turistide teenimise antakse ülevaade ka kohaliku rahva kultuurist, põllumajandusest, tööstusest, omapärasest keelemurrakust, kuulsast Haanja lauljaist, muusikakunstist jne. Kirjutusi aitavad elustada hästi valitud ülesvõtted, algupärane skeem „Kaugele ja mida võib Munamäelt näha“ ning täpne Munamäe ümbruse kaart. Raamat on 88-leheküljeline, 42 pildi, 2 kaardi ja mitmevärvilise kaanega. Maksab sealjuures ainult 25 senti, luksus-paberil 50 senti. Raamatu müügist saadav puhastulu läheb Turistide-Kodu ehitamiseks. Teos on võetud Haridusministri poolt 20. jaan. 1936. a. nr. 32745 all raamatukogude kohustuslike raamatute nimekirja. Koguteos on leidnud hea arvustuse kõikjal. Tutvugu kõik selle raamatuga!

Lõpuks jääb vaid soovida, et iga isamaaliselt mõtlej ja rahvuslikult hingetatud noorkotkas ja kodutütar järgneks oma juhi hüüdele „Matkata Munamäele!“ olgu see suvel või talvel, — kaunis ja meelde jääv on ta alati!

Valmistuge

„Alati Valmis“ võistlusele!

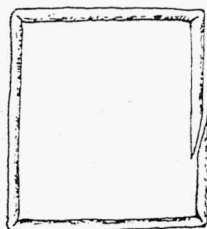
Noortele pioneeridele!

J. Kalmaru.

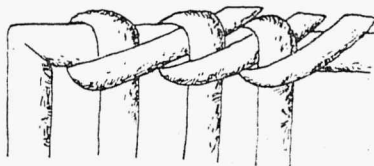
Olin pesakotka-vanune poiss, kui vana-isa õpetas mind punuma vitsmõrda ehk „peru“. Mu vanaisa oli kange kalastaja. Minust sai aga jahimees, ja mul pole olnud vaja peru punuda. Vitsmõrrapunumise võtted on mul meeles, ja ma arvan, et noored kotkad saaksid neid võtteid kasutada teisel, nimelt laagris tualett-lauakese tegemisel. Olen näinud laagris pulkadest tualett-lauakesi, kusjuures pulgakased (varvad) on kinnitatud raamile traadi või nõõri abil. Seda

lises tuhas. Nõnda. Nüüd on need otsad ka sitked kui rihmad. Hakkame aga kohe punuma. Varbade ühed otsad ainult punume raami külge. Teised otsad jäävad esialgu vabalt rippuma. Nende kallale asume siis, kui esimene külg valmis. Jälgige jooniseid!

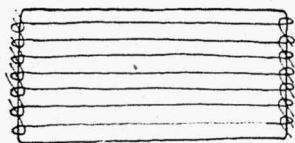
Joon. nr. 2 on näha osa raamist, mille külge on painutatud juba üks varb. Selle varva ots on praegu lahtine. Järgmine varb hoiab teda kinni. Tema otsa hoiab aga kolmas varb jne.

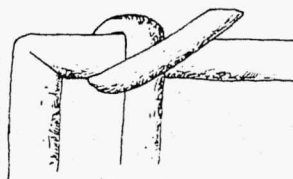
joon. 1.

joon. 3.

joon. 4.

joon. 2.

saab teha ka teisiti ja väga huvitavalt. Jutt on siin vaid laua pealmisest plaadist. Jalgadeks jääb ikka 4 vaia nagu ennegi.

Teeme esmalt plaadi tarvis paraja raami. Selleks võtame sõrmejämmeduse pihlaka-, paju-, kase või toomingavitsa. Teised puuliigid murduvad kergesti. Vitsale lõikame sisse 4 sälku. Sälgukohad hoiame veidi aega tulises tuhas. Siis painutame vitsa raamikis: Nüüd korjame sullepea-jämmedusi paju- või kasevitsu, hästi sirgeid. Lõikame neil mõlemad otsad kaunis pikalt õhukeseks. Õhukesed otsad hoiame jälle mõned sekundid tu-

Viimase varva saba peame raami külge siduma, sest temal pole enam muud hoidjat.

Nüüd on meil varbade ühed otsad raamile kinnitatud. Pöörame raami teisi-pidi ja võtame käsile teised otsad. Seal on varbade sabad vastassuunas. Valmis raami näitab joon. nr. 4.

Kui plaat on pikk ja temal lasuvad raskemad esemed, siis ehk kipub ta keskelt lohku vajuma. Et seda häda ära hoida, siis põimime keset plaati varbade vahele 1—2 vitsakest. Säärast plaati saaks kasutada ka leivakandmikuks.

Pesadevahelisest võistlusest haukaperes.

Kotkajuht A. Nigol.

Meie haukaperes on paarkümmend noorhaugast. Me teeme järjekindlasti tööd: peame koondusi, teeme jalutus-käike, korraldame jutuõhtuid jne. Kõik läheb normaalset rada. Aga kogu selle kirju ja mitmekesise tegevuse juures tundub, et midagi nagu puuduks. Tundub, et midagi on vaja juurde tuua, mis kogu tegevust veelgi enam hingestaks. Ja mis veel tähtsam, et see uus „midagi“ rakedaks tööle ka neid poisse, kes kannavad

pind tõuseb — nii ühistunde, oskuste jne. alal.

Võistluste aja suhtes peab märkima seda, et pole hea määrata liiga pikka ajavahemikku. Töö on näidanud, et näiteks aastase kestusega võistluse puhul poistel kaob püsivus, raugub huvi võistluse vastu. Seepärast on parem, kui peale kolme-, neljakuulist ootust nähakse ka saavutatud tagajärgi. Muu seas võiks ju märkida ka seda, et haukal tuleb vahete-

Noorkotkad hobuse saaduldamist õppimas.

tärne — mõtlen siin pesavanu ja nende abisid. On ju tavaline asi, et haugas ja tema abi sageli teevad niisugust tööd, mida väga hästi suudavad teha ka pesavanad.

Taas tuli pöörduda võistluselemendi poole. Nimelt pesadevahelise võistluse poole, kestusega kolm kuud. Ja seda seepärast, et pesadevaheline võistlus koondab pesavana, tema abi ja ka kogu pesakonna huvid, kuna individuaalvõistluses pesavanade hoolitsus pesakonna eest valgub laiali. On ju tema ka võistleja, ja milline poiss ei tahaks olla esimene. Pesadevahelise võistlusega saab aga saavutada seda, et kogu pesa tasa-

vahel ühtlustada võistluse pinget, aidates vajalikkuse korral nõrgemaid pesi.

Kui kõik võistlusalad ja tingimused on koostatud, ilmub vanahaugas koondusele, teatab võistlusest ja määrab auhinna (meil oli selleks kilo šokolaadi).

Võisteldakse ja hinnatakse järgmisi alasid:

1. Koondusel käimine.

Koondusele vormis ilmumine annab 3 punkti, ilma — 1 punkti. Vormi all mõista seda, et poisi seljas olev pluus vastab täiesti eskirjadele.

Tihtipeale ju organisatsiooni märk seisab pluusi taskul vaid vaevalt-vaevalt, seal jälle eriala märk tahab vägisi kip-

puda pöranda poole. Aga ometi on iga poisi mütsis niit ja nõel! Ja kui ilmatakse nõnda koondusele, siis parem seda mitte lugeda vormiks ja poiss saab ainult ühe punkti. Esialgselt tundub see nõue liialt karmina, kuid võistluse puhul oli sellise nõude tagajärg üllatav. Ja üllatus tuli nimelt pesavanade poolt. Et punkte säästa, selleks tegi pesavana veidi enne koonduse algust oma pesale ise ülevaatus ja avastatud vead kõrvaldati ühisel nõul ja jõul. Haukana jäi mul konstateerida vaid seda, et vormi vastu lugupidamine tõsis. Edaspidi kanti vormi nii, nagu seda korralik noorhaugas peab kandma.

2. Tegevusraamatu pidamine.

Kuna tegevusraamat on ühine tervele perele, siis kirjutavad sinna pesade liikmed järjekorras (muide maleva näitusel on üks esimesi eksponaate just tegevusraamat).

Tegevusraamatu korralik pidamine, kaunistamine ja tähtajal esitamine annab 3—5 punkti. Selgus jälle, et pesavana ei pidanud üleliigseks jalutada korraks või paariks koonduse kirjeldaja poole, et jälgida, kuidas töö edeneb.

3. Osavuse võistlus.

Selleks seada joonele neli puuhalgu 50-sm vahedega. Poisid asuvad 15 meetrit puuhalgudest eemal. Igaühel on kolm viset (veeretamist) palliga. Iga mahlöödud puuhalg annab ühe punkti.

4. Sõlmede sidumise võistlus.

25 meetri kaugusele lähtejoonest on paigutatud kaks nõõri. Peale märguannet jookseb võistleja nõõride juurde, seob nõõrid kalamehesõlmega ühte ja siis seasõra ümber puu. Iga valestikõidatud sõlm annab ajale juurde 30 sekundit. Punkte saab viimaseks jäänu ühe, eelviimane kaks jne. suurenevas järjekorras. Võistlusele asumise puhul selgus, et poistel kipuvad sõlmed väga kergesti ununema ning pesavalal andis tükk tööd, et seda oskust jälle uuesti meelde tuledata.

5. Mälumeistri mäng. (Mängude käsiraamat I; mäng nr. 174.)

Lauale laotud 15 asja. Peale ühe-minutilist asjade vaatlemist kolme minuti jooksul kirjutatakse meeldejäänud asjad üles. Iga õige vastus annab ühe punkti.

Pesakonna poolt saavutatud punktid arvatakse kokku ja jagatakse pesa liikmete arvuga, mis annab selle pesa keskmise. Peale selle võttis 5 punkti maha iga must sõrmeküüs.

Nimetatud võistluste eelharjutused ja võistlused ise põimituna koonduse kavva tekitasid elevust ja töid juurde uut hoogu.

Niiviisi möödus peagi kolm kuud ja kui siis pidulikult koondusel Punase Pesa poisid said kätte auhinna, siis avaldati kohe soovi, et säärane võistlus uuesti algaks.

Võtke osa üleriiklikust Noorte Kotkaste fotovõistlusest!

Võistlustöödeks valida üles võtteid järgmistelt tegevusaladelt:

1. Noored kotkad pioneertöödel.
2. Noored kotkad kodumaa tundmaõppimisel.
3. Noortekotkaste laagri ülevaade.
4. Noored kotkad toitlustamisel.
5. Lõbusad noored kotkad.

Võistluste küsimused on avaldatud „Kotkas“ nr. 5 s. a. lk. 83.

Kodutütarde suviseid tegevusettevõtteid.

I. Üleriiklikud ettevõtted.

1. Kodukaunistamise võistlustööd, mis kestavad 15. apr. kuni 1. okt.

2. Suvekodu Võsu suvituskohas 14. juunist kuni 23. augustini, 45 osavõtjat korraga.

3. Kt. vanemate üleriiklik õppelaager 21.—26. juulini. Õppelaagris on ette nähtud järgmised õppealad:

Laagri korraldamisest — instr. L. Lemendik. Pioneeral — proovitelk, laagri-

II. Ringkondade ettevõtted.

1. Saare ringk. õppep. 8.—11. juunini, Kuressaares, 30 osavõtjaga.

2. Valga ringk. laager 10.—12. juunini, Koikkülas, 75 osav.

3. Petseri õppep. 13. juunil, Petseri maleva staabis, 30 osav.

Petseri kevadpidu 20. juunil.

4. Võru ringk. laager 18.—21. juunini, Kirepil, 195 osav.

5. Lääne ringk. laager 25.—28. juunini, Paliveres, 150 osav.

Kodutütred 1935. a. kaitseliidupäeva suurparaadil.

voodi, tööriistade käsitsemine, tulede tegemine, laagriköögi ehitamine ja sisustamine, keedutarkusi jne. — L. Ahas ja E. Rebane. Erialised oskused — signaliseerimine, teemärgid, ilmakaarte määramine, jälgimismängude kava — K. Tammemägi. Loodusvaatlemine koos kaartvisandite tegemisega — L. Parri. Spordiväljakul mängude ja võistluste demonstreerimine — rühmav. E. Vesile. Eesti linnustest ning muinaskalmetest koos lähima linnuse ja muinaskalme külastamisega — pr. A. Moora. Vestlustunnil lahendatakse talvel esilekerkinud probleeme — L. Rand. Laagri orkester ja laulukoor.

6. Harju ringk. laager 29. juunist — 4. juulini, Kuusikul, 250 osav.

7. Tartumaa ringk. laager 1.—5. juulini, Elvas, 400 osavõtjaga.

8. Järva ringk. ven. laager 8.—12. juulini, Jänedal, osav. 60.

9. Narva ringk. laager 9.—11. juulini, Merikülas.

10. Tartu ringk. laager 6. juulist — 12. juulini, Reius, 130 osav.

11. Pärnu ringk. laager 6. juulist — 12. juulini, Reius, 80 osav.

12. Pärnumaa ringk. laager 6. juulist — 12. juulini, Reius, 160 osav.

13. Tallinna ringk. laager 7.—9. juulini, Leetses, 60 osavõtjaga.

14. Viru ringk. õppep. 15.—19. juulini, Vokas, 150 osavõtjaga.

„KOTKA“ 1936. aastakäik

on väärtuslikuks käsiraamatuks igale noorte kotkaste juhile. „KOTKA“ 1936. aastakäike on veel piiratud arvul saadaval ajakirja talitusest hinnaga à 1 kroon.

MATKAVÖISTLUS NARVA MALEVAS.

Narva maleva staabi korraldusel toimus Narvas 2. mail k. a. rühmadevaheline matkavõistlus. Võistlusest võttis osa 8 meeskonda, à 6 poissi. Võistlusmaa pikkus oli 24 km, milline maa oli jaotatud 3 ossa järgmiselt: esimesed 7 km tuli liikuda varem kindlaksmääratud ja meeskonnale enne võistlust teatatud ajaga (10 min/km), järgmised 8 km tuli liikuda kiiruse peale ja viimased 9 km jällegi ettemääratud ajaga (11 min/km). Liikumine toimus kogu aja kaardi ja kompassi ning noorkotkalikkude teemärkide järgi. Hindamisel arvestati järgmisi alasisid: meeskonna meeoleolu ja distsipliin; varustise otstarbekohasus; täpsus liikumises aja peale (meeskondadel puudusid loomulikult kellad), kiirus teise teoosa läbimisel; hõõrutud jalad. Peale selle anti meeskondadele kõik korraldused edasi morses, nii et arvestamisele tuli ka morse tundmine. Teel tuli meeskonnal veel silma järgi kindlaks määrata kahe punkti kaugus teineteisest, — mille eest, vastavalt tagajärje täpsusele, samuti punkte arvestati.

Võistluses tuli esikohale Kreenholmi rühm, omandades ka esimest korda NK.

Sõprade Seltsi poolt väljapandud rändauhinna — laulipuu. Teisele kohale tuli Kalevi rühm ja kolmandale Kulli rühma meeskond.

JUHTIDE HARJUTUSLAAGER KORRALDATAKSE PÄRNUMAAL.

Käesoleval aastal NK Peastaap korraldab juhtide harjutuslaagri Pärnumaal 8.—20. juulini. Laager on mõeldud noorkotkalike oskuste ja teadmiste täiendamiseks vanemaile juhtidele, kellel on huvi süveneda noorte kotkaste sisulisse töösse, ise vastavaid katseid sooritada ja kes taotlevad noortemagistri astme omandamist. Erilist rõhku pannakse laagris kõigi praktiliste oskuste tegelikule läbiviimisele ja harjutamisele. Praktilised alad võetakse läbi kõigi noorkotka katsejärkude ulatuses.

„KOTKA“ järgmine number ilmub 20. septembril s. a. augusti- ja septembrikuu kaksiknumbrina.

Väljaandja: NK. Peastaap. Vastutav toimetaja: G. Reial.

Toimetuse nõukogu: kol.-ltn. P. Asmus, prof. E. Ein, rektor J. Köpp, koolinõunik J. Lang, dir. V. Neggo, prof. A. Piip ja kol. A. Traksmaa.

Toimetus: H. Treial (peatoimetaja), noortemagistrid V. Hiir (tegevtoimetaja), R. Lahi, K. Liping, A. Ohaka ja E. Tarn.

Toimetus-talitus: Tartus, Võidu 10, tuba 16, tel. 17-44.

Tellimishind: aastas kr. 1.50, 6 k. — kr. 0.80, 3 k. — kr. 0.40. Üksiknumber 15 senti.

Ajakiri ilmub 12 korda aastas.